Bir Damla Su, Binlerce Canlı

Suda yaşayan narval, orka ya da manta vatozu gibi devasa canlıları bilenleriniz vardır. Peki çıplak gözle görülemeyecek kadar minik bazı canlıların da suda yaşadığını biliyor musunuz? Bu posterle bakterilerden minik hayvanlara bir sürü mikroskobik canlıyı yakından tanıyacağız.

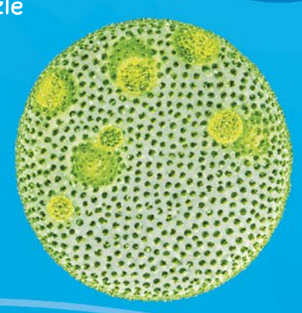
Algler

Tatlı ya da tuzlu sularda yaşayan, fotosentez yapabilen ve çok sayıda türden oluşan bir canlı grubudur. Yeşil, kırmızı ya da kahverengi tonlarında olabilirler. Alglerin hücrelerinde çekirdek ve çeşitli organeller bulunur. Bazıları tek hücreli, bazıları çok hücrelidir. Örneğin diyatomeler tek hücreli alglerdir ve binlerce türü vardır. Volvoks, tek hücreli alglerin bir araya gelerek oluşturduğu bir kolonidir. Çok hücreli olan algler çıplak gözle görülebilecek büyüklüğe ulaşabilir.

Tatlı ya da tuzlu sulardaki alglerin hızlı biçimde çoğalmasına alg patlaması denir. Bu olay sonucunda genellikle suların yüzeyinde bir tabaka ve renk değişikliği görülür.

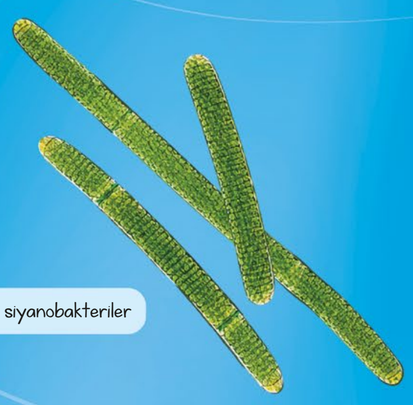
Diyatomeler

Volvoks kolonisi

Siyanobakteriler

Siyanobakteriler tek hücreli canlılardır. Hücrelerinde çekirdek bulunmaz. Organel olarak da sadece protein üretiminden sorumlu yapılara sahiptirler. Ancak diğer bakteri türlerinin aksine klorofil bulundururlar. Bu sayede bitkilere benzer şekilde fotosentez yaparlar. Yani su ve karbondioksit gazı kullanarak besin ve oksijen üretirler. Dünya üzerinde soluduğumuz oksijeni ilk üreten canlılar siyanobakterilerdir. Onlara mavi-yeşil alg dendiğini de duyabilirsiniz ancak alg değildirler. Tek hücreli olmalarına karşın genellikle bir araya gelip çıplak gözle görülebilecek kadar büyük koloniler oluştururlar.

İpliksi siyanobakteriler

Sarmal siyanobakteriler

Atmosferimizdeki oksijenin yarısından fazlasını fitoplankton üretir.

Devasa canlılar olan balinaların en önemli besin kaynaklarından biri planktondur.

Plankton

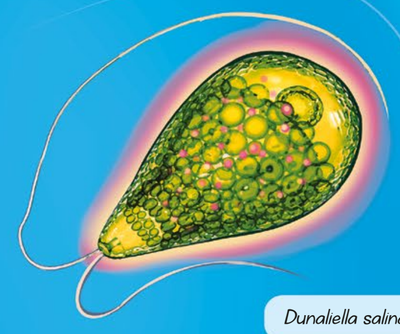
Tatlı ya da tuzlu sularda akıntıyla birlikte hareket eden, çoğu mikroskobik boyutlarda olan canlılardır. Plankton adı "gezinen" ve "sürüklenen" gibi anlamlar taşır. Bazı su canlılarının başlıca besin kaynakları arasında yer alırlar. Bitkilere benzer şekilde fotosentez yaparak oksijen üreten fitoplankton genelde suyun üst bölümlerinde, güneş ışığı alan yerlerde yaşar. Kril gibi hayvan ya da hayvan benzeri canlılardan oluşan zooplankton ise suyun hemen hemen her bölgesinde yaşayabilir.

Tekerlekli hayvan

Halofiller

Çok tuzlu ortamlarda yaşayabilen canlılara halofil ya da tuzcul denir. Hayvan, mantar, bakteri gibi farklı canlı gruplarından olabilirler. Ancak halofillerin çoğu zorlu koşullara dayanabilen, çekirdeksiz tek hücreli canlılardır. Halofil bir alg olan *Dunaliella salina*, Tuz Gölü gibi çok tuzlu sularda yaşar ve zaman zaman bu suların pembe görünmesine yol açar. Oldukça minik bir hayvan olan tuzlu su karidesi de halofildir.

Dunaliella salina

Tuzlu su karidesi (*Artemia*)

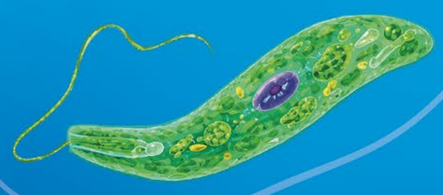
Kitrid mantarı

Çoğunlukla tatlı sularda yaşar. Parazit bir mantar çeşididir yani diğer canlıların vücudunda yaşayabilir. Özellikle kurbağaların derisine yerleşip hastalığa neden olur.

Öglena

Tatlı sularda yaşar. Tek hücrelidir, çekirdeğe ve kloroplast gibi çeşitli organellere sahiptir. Bulduğu yerde ışık varsa fotosentez yapabilir. Kuyruğa benzeyen kamçı adlı uzantısı sayesinde hareket edebilir.

Su piresi

Daphnia adıyla da bilinen bu minik hayvan aynı zamanda bir zooplanktondur. Tatlı sularda yaşar. Çoğunlukla mikroskop altında incelenir ancak çıplak gözle de görülebilir.

Terliksi hayvan

Paramesyum adıyla da bilinir. Genellikle tatlı sularda yaşar. Tek hücreli bir canlıdır. İki çekirdeği ve çeşitli organelleri vardır. Hücresinin çevresi, hareket etmesini sağlayan sil adlı minik uzantılarla kaplıdır.

Amip

Tatlı sularda yaşayan tek hücreli bir canlıdır. Çekirdeği ve çeşitli organelleri vardır. Hücresini çevreleyen zarın oluşturduğu, yalancı ayak adlı uzantılarla şeklini değiştirebilir ve hareket edebilir.

Bilim Çocuk dergisi, Kasım 2026 sayısının ekidir.

Merve Çelik Gülgün
Çizim: Başak Taşkıran